

EDNA VAHTER

KUNST 2

ÕPETAJA RAAMAT

Metoodilisi mõtteid II klassi tööraamatu „Kunst“ juurde

Toimetaja: Meelis Lainvoo
Kunstiline toimetaja: Tiit Tõnurist
Küljendaja: Kaire Vakar

Tallinn, 2008
© Edna Vahter, 2008
© Kirjastus Koolibri, 2008

ISBN 978-9985-0-2356-3

Kõik õigused on kaitstud. Ilma autoriõiguse omaniku eelneva kirjaliku nõusolekuta pole lubatud ühtki selle õppevahendi osa paljundada ei elektroonilisel, mehaanilisel ega muul viisil.

Kirjastus Koolibri
Hiiu 38, 11620 Tallinn
www.koolibri.ee

Trükitud Greifi trükikojas

SISUKORD

Lähteks	4
1. kunstiteosed	6
2. vanad sõbrad	8
3. sulelistega seltsis	10
4. mõista, mõista	12
5. vesine värk	14
6. peitusemäng	16
7. ühevärvimaal	18
8. uue näoga kool	20
9. lumesadu toas	22
10. istumise koht	24
11. helid peos või paberil	26
12. kiiremini, kõrgemale, kaugemale	28
13. ainuke	30
14. elutud esemed	32
15. lõputa lugu	34
16. lähme sõitma!	36
17. puiesteel või aasal	38
18. roomajad ja kahepaiksed	40
19. muuseumisse!	42
20. suvevaheaeg saarel	44
Hindamisest	46
Toetavad allikad	48

LÄHTEKS

II klassi lapsed on jõudnud oma arengus konkreetsete soorituste perioodi, kus tulemus muutub laste jaoks järjest tähtsamaks ning samas on ettekujutus lõpptulemusest reaalsem, kui väike käsi veel suudab luua. Lastele ei pruugi meeldida enam nende endi kunstitööd, sest need ei ole justkui „päris“. Seetõttu võivad lapsed hakata pelgama katsetada uusi vahendeid ja uut moodi lahendusi. Paljudel lastel võib kaduda motivatsioon, huvi kunstitegevuste vastu. Seega just algklasside õpetajad peaksid pakkuma õpilastele väga laiapõhjalist, teooriast lähtuvat ning mitmeid erinevaid materjale ja tehnikaid võimaldavalt õpetust. Õpetajate esmaseks ülesandeks peaks olema õpilaste toetamine ning sisulise ja positiivse tagasiside andmine.

II klassi kunstitööraamat jätkab I klassi tööraamatuga alustatud, olles suunatud lapsele ning toetades õpetajat tema töös. Nii kui I klassi tööraamatus, on ka II klassi tööraamatus välja pakutud teemasid, kunstiloominguks vaja minevaid seletusi ja mitmesuguste vahendite ning materjalide kasutamise võimalusi kahekümnes peatükis. Tööraamatu iga peatükk sisaldab just nii palju materjali, et seda on võimalik käsitleda ühe kuni nelja (miks mitte ka rohkema) õppetunni vältel. See annab õpetajale võimaluse ise planeerida aega vastavalt klassi ja kooli võimalustele. Samas jätab antud teemade käsitus vabad käed ka tööraamatuväliselt kunstitunde loominguks planeerida.

Peatükke ei pea käsitlema esitatud järjekorras, vaid just nii, kuidas on teie õpilastele sobilik. Samuti võib teema raames mõne tööülesande asendada teisega. Tööraamat on kujundatud nii, et õpilasel on võimalus kasutada selle lehekülgi visandamiseks ja ülesannete lahendamiseks. Ükski õppeülesanne ei määra täpselt ära, milline peaks välja nägema praktiline tulemus. Igale ülesandele tuleb läheneda just nii, kuidas õpilane soovib ning millised on hetkevõimalused. Nii mõnigi ülesanne on selline, mille sooritamisel ei ole võimalik eksida.

II klassi tööraamatus on õpilastel rohkesti võimalusi avaldada oma arvamust ning väljendada mõtteid ja emotsioone nii kirjutades kui ka joonistades. Lisatud on suunavad juhendid täiendava informatsiooni otsimiseks nii Internetist kui ka raamatutest ja tuttavate inimeste käest. Nähes kunstiteoseid ja mitmekülgeid lahendusi, mismoodi kujutavad erinevaid objekte kuulsad kunstnikud, tekib võimalus, et õpilane ka enda loodud reaalsele vähe sarnast objekti hindama hakkab.

Kunstiülesandeid lahendades on õpilaste töötempo reeglina väga erinev, seetõttu on tööraamatu lõpus lisäülesanne või teemakohane väike käeharjutus, mida õpilased saavad lahendada iseseisvalt tunni lõpus või koduülesandena. See ei tähenda, et tööraamatut peaks kodu ja kooli

vahet pidevalt kaasas kandma. Lähtuge siinkohal jälle kõige mugavamast ja sobivamast variantist nii teie enda kui ka teie õpilaste jaoks.

Käesolev metoodiline vihik on teie tööraamat – täiendage, tehke märkmeid, tõmmake maha, ainult nii saab võimalikuks mõtestatud õpetamine-õppimine. Selleks on suunavalt kirja pandud tööraamatu peatükke puudutav õppesisu, mõisted, võimalikud seosed ja arutluseks mõeldud küsimused. Õppesisu esitamisel on lähtutud nii kehtivast riiklikust õppekavast kui ka uuest kunsti ainekava projektist. Õpetajaraamatus välja toodud mõisted on mõeldud eelkõige teile, õpilastele mõeldu on tööraamatus. Lähtuvalt olukorrast võib otsustada, mil määral õpilastele lisainformatsiooni anda. Võimalikud seosed on esitatud silmas pidades võimalust II klassis erinevaid teadmisi ja oskusi lõimida. Arutluseks mõeldud küsimused on suunavad ja võiksid õpilasi nende loominguks inspireerida. Lisatud on mõned tähelepanekud, soovitusel ja võimalused tööraamatu teemade käsitlemiseks ning ülesannete lahendamiseks. Lahtiseks on jäetud eesmärkide, eeldatavate õpitulemuste ja hindamise sisu, sest nende sõnastaja peaks olema teema ja tunni tegelik läbiviija. Oluliseks on peetud jätta ka vaba ruum teie enda mõtete ja tähelepanekute tarvis. Metoodilise vihiku lõpus on kirja pandud mõned mõtted hindamisest ja toetavate allikate nimistu, mida kindlasti täiendage.

Palju rõõmu Teile järjekordse tööraamatu kasutamisel!

Kujundage tööraamatute kaaned inspireerimaks õppimist-õpetamist!

KUNSTITEOSED

vaja läheb: *kunstiteoste reproduktsioonid, kunstiraamatud, Internetti ühendatud arvuti*

õppesisu

kunstivestlus

kunstiteoste kirjeldamine ning oma eelistuste põhjendamine

loomingu autorlus

mõisted

kunstiteos – loodud kunstitöö, loome

autor – kunstnik, kunstiteoste looja

tehnika – kunstiteose loomise viis, töövõtete kogum

eesmärk(gid)

eeldatavad õpitulemused

võimalikud seosed

emakeel – jutustamine/kirjutamine pildi järgi, pea- ja kõrvaltegelaste iseloomustamine

arutluseks

- kus oled näinud kunstiteoseid?
- milliseid kunstnikke oskad nimetada?
- kuidas on kunstiteosed tehtud?

lisaks

- tundi võib alustada võimaluse korral suuremõõtmeliste kunstiteoste reproduktsioonide vaatamisega
- tunni võib võimaluse korral läbi viia arvutiklassis või raamatukogus
- õpilased võivad lahendusi otsida ka paaris või rühmana
- soovitav on lähtuvalt võimalustest õpetajal endal vastused tööraamatu lünkade tarvis koolis olemas olevatest allikatest välja otsida, et vajadusel õpilasi suunata
- õpilastele võiks soovitada kasutada *Google* ja *Neti* otsingumootoreid ning portaali *Kunstikeskus*

hindamine

tähelepanekud

VANAD SÕBRAD

vaja läheb: mitmesugused materjalid ja töövahendid

õppesisu

tehnikad, materjalid ja tehnoloogiad
meeleolu väljendamine

mõisted

kujutamine – konkreetset, nähtaval kujul esitamine

eesmärk(gid)

eeldatavad õpitulemused

võimalikud seosed

inimene ja keskkond – minu positiivsed omadused, oskused ja huvid
käsitööõpetus – materjalide omadused, kasutusala

arutluseks

- mis on töövahend ja mis on materjal?
- millist materjali kasutatakse kunstitundides kõige rohkem?
- kuidas ja millest töövahendeid ja materjale on tehtud?
- miks kasutatakse erinevaid töövahendeid ja -materjale?

lisaks

- vaadake koos õpilaste kunstitöid ja laske õpilastel arvata, milliseid materjale ja töövahendeid on nende loomisel kasutatud
- suunake õpilasi mõtlema, kas materjali valikul ja töö teema/iseloomu vahel võib olla või peaks olema seos
- tõenäoliselt soovivad õpilased kasutada ülesande lahendamiseks erinevaid töövahendeid ja -materjale, sarnaste soovidega õpilased võiks sel juhul jagada ühte rühma, sest nii on hõlpsam neid juhendada
- ühes rühmas tegutsevad õpilased võivad ka midagi ühiselt luua

hindamine

tähelepanekud

VT lisaülesanne KASUTA SEDA PABERIPINDA SELLEKS, ET VÄLJENDADA OMA RÕÕMU VÕI KURBUST VÕI VIHA VÕI SEDA, KUI ÕNNELIK SA OLED

SULELISTEGA SELTSIS

vaja läheb: (värvi- ja vilt)pliiatsid, A3 paber, õlipastellid, akvarellvärvid, pintsel, veetops

õppesisu

olendite iseloomulike tunnuste vaatlemine ja omal viisil kujutamine
pildi pinna organiseerimine
maalilise pinna saamine õlipastellidega

mõisted

figuur – kuju, kujund, tegelane või selle kujutis kunstiteoses

eesmärk(gid)

eeldatavad õpitulemused

võimalikud seosed

inimene ja keskkond – elus ja eluta loodus, linnud

arutluseks

- miks on maailmas olemas suured linnud ja väikesed linnud?
- kus linnud elavad?
- miks on lindude välimus (sulestik) nii mitmekesine?

lisaks

- enne teema käsitlemist võiks võimaluse korral looduses, kodus, farmis, loodusmuuseumis või loomaaias linde vaadelda
- tööraamatus võiksid õpilased linde kujutada värvi- ja viltpliiatsitega
- suunake õpilasi kujutama linde neile iseloomulikes asendites – lennates, toitu nokkides, kõndides jne
- lugege õpilastele raamatut „Hingelind“
- paberi võib kinnitada paberkleelindi abil lauale, siis on õpilastel kergem akvarellvärve kasutada
- tutvustage õpilastele õlipastellide kasutamise võimalusi ja suunake õpilasi neid kasutama
- soovi korral võib linnud paberist välja lõigata

hindamine

tähelepanekud

MÕISTA, MÕISTA

vaja läheb: A4 papp, mitu A3 paberit, käärid, liim, guašš- või trükivärv, suur pintsel, trükirull, mitmesugused materjalid (vatt, karv, pits, kotiriie, nahk, puit, kile jne)

õppesisu

kunstivestlus, kunstiteoste kirjeldamine
trükkimine
materjalitrükk

mõisted

abstraktne kunst – kunst, mis on esemetu, nonfiguraalne, mittekujutav; püüd väljendada tundeid, meeleolu, maailmasuhtumist ja seisukohti värvide ja erinevate kujundite abil

materjalitrükk – kõrgtrükitehnika, kus trükiplaadi loomiseks kasutatakse erinevaid materjale; selles tehnikas teostatud graafiline leht

tõmmis – graafiliselt töödeldud plaadilt paberile trükitud jäljend või graafiline leht

eesmärk(gid)

eeldatavad õpitulemused

võimalikud seosed

emakeel – mõistatused, vanasõnad

muusika – rütm, dünaamika

matemaatika – geomeetrilised kujundid meie ümber

arutluseks

- mis teeb kunstiteose huvitavaks?
- kas kunstiteosel peab alati midagi kujutama? Miks?

lisaks

- värv tuleb trükiplaadile kanda kiiresti ja ühtlaselt
- paber tuleb panna trükiplaadile, mitte vastupidi
- tõmmise paber peaks olema suurem kui trükiplaat
- korralikul tõmmisel on puhtad (valged) servad
- suunake õpilasi tegema ühe ja mitmevärvilisi tõmmiseid, kõige viimaseks võiks kasutada musta värvi
- trükiplaat võib olla ruudukujuline või hoopis vaba kujuga
- proovige trükkida ka värvilisele paberile
- võimaluse korral kasutage vee baasil tehtud trükivärvi, tulemus on hoopis teistsugune
- õpilased võiksid panna oma tööle pealkirja ja kirjutada selle koos oma nime ja aastaarvuga vabale pinnale trükitud pildi alla

hindamine

tähelepanekud

VESINE VÄRK

vaja läheb: *akvarellipaber, akvarellvärvid, pintsliid, veetops, käsn, paberkleeplint*

õppesisu

spontaanselt maalimine ja läbimõeldult maalimine
akvarellmaal

mõisted

akvarellvärv – vees lahustuv värv, mida kasutatakse maalimisel; vesivärv, mis maalitud pinda täiesti ei kata, vaid annab sellele ainult värvitooni (vrd: guašš – vesivärv, mis katab maalitud pinna).

eesmärk(gid)

eeldatavad õpitulemused

võimalikud seosed

inimene ja keskkond – elukeskkonnad

arutluseks

- mille poolest erineb akvarellvärv guaššvärvist?
- miks on hea kasutada akvarellidega maalimisel akvarellipaberit ja -pintslit?
- mida teha, kui läheb valesti?

lisaks

- hea oleks akvarellmaali teha viimase õppetunni ajal, nii saavad maalid laudadele kuivama jääda
- võimaluse korral võiks kasutada maalialuseid
- tuletage õpilastele meelde akvarellipintsli kasutamismoodusi
- juhtige õpilaste tähelepanu, et hariliku pliiatsiga ette joonistades võivad jooned jääda pildi peal näha
- võimaluse korral katsetage erinevaid tehnikaid väikestel paberipindadel
- vaadake akvarellitehnikate näidiseid A. Purre kunstiõpikust
- värvi saab osaliselt maha pesta ka kuivanud töölt, antud ülesandes võiks õpilased proovida värv ära pesta-korjata siiski märjalt töölt, sest see on lihtsam

hindamine

tähelepanekud

TÖÖRAAMATUSSE ON LISATUD AKVARELLIPABERI LEHT, KASUTAGE SEDA TEHNIKA PROOVIDE TEGEMISEKS VÕI LISAÜLESANDE JAOKS. KOLMEST SERVAST ON VÕIMALIK JA SOOVI-TATAV PABER KLEEPLINDI ABIL LAUALE KINNITADA.

PEITUSEMÄNG

vaja läheb: papptaldrik, vanad ajalehed, paberkleplint, PVA-liim, guaššvärvid, pintslid

õppesisu

meisterdamine mitmesugustest materjalidest, lähtudes otstarbest, materjalist, tehnoloogiast ja välimusest

kujundamine teatris

mõisted

ruumiline – kolmemõõtmeline

dekoratsioon – ruumile, ehitisele, esemele vms lisatud kaunistuselemendid, enamasti kindla sündmuse puhul; teatris lavakujunduse osa, mis loob mulje visuaalse kunsti vahenditega (kulissid, butafoorsed objektid)

disain – kujundus; kunstilise, tehnilise ja teadusliku loomingu sünteesil põhinev esemelise keskkonna kujundamine

eesmärk(gid)

eeldatavad õpitulemused

võimalikud seosed

käsitööõpetus – disain, idee otsimine ja kavandamine

emakeel – muinasjutud

arutluseks

- miks kasutatakse maske?
- kus kasutatakse maske?
- millest saab maske valmistada?

lisaks

- enne maskide valmistamist arutage õpilastega, mis eesmärgil nad hakkavad neid maske kasutama
- kui on plaanis lavastada näidend, võtke see lugu aluseks ja iga osatäitja saab valmistada oma rollile vastava maski (või lähtuge vajadusest kasutada maske teistes ainetundides)
- arutlege õpilastega, kuidas mask näo ees püsiks ning mida selleks tegema peab ja mis vahendeid vaja läheb
- soovi korral võib õpilasi suunata maski väikeste ajalehetükkide ning PVA-liimi ja vee seguga üle katma, siis jääb mask viimistletum, kuid selle valmistamine võtab rohkem aega

hindamine

tähelepanekud

ÜHEVÄRVIMAAL

vaja läheb: A3 paber, guaššvärvid, pintslid, pintsilapp, palett

õppesisu

värvide helestamine ja tumestamine
maalimine kattevärvidega läbimõeldult
maalilise pinna loomine guaššvärvidega

mõisted

helestamine – värvitooni muutmine valge värvi või vee lisamisega

tumestamine – värvitooni muutmine tumedamaks musta värvi lisamisega

eesmärk(gid)

eeldatavad õpitulemused

võimalikud seosed

inimene ja keskkond – elukeskkonnad

emakeel – muinasjutud, muistendid

arutluseks

- vaadake aknast välja – mis värvi on taevas?
- milliseks muutub taeva värv, kui hakkab sadama?
- millised on värvid öösel?

lisaks

- lisaks kollaste asjade kujutamisele võivad õpilased kollaseid asju ka ajalehest-ajakirjast välja lõigata või kasutada värvilist paberit
- värvide segamisel tuleks meeles pidada, et tumedam värv segatakse heledama sisse
- musta lisamisel teise värvi sisse tuleks olla ettevaatlik – pigem vähem kui rohkem
- õpilasel võiks kasutada olla mitu pintslit, nii on mugavam värve segada
- töö võib olla vastavalt õpilase soovile abstraktne või mitte
- õpilased võiksid panna oma töödele pealkirjad
- soovitav on lähtuvalt võimalustest õpetajal vastused tööraamatu ülesande (leida kunstniku nimi) tarvis koolis olemas olevatest allikatest välja otsida, et vajadusel õpilasi suunata

hindamine

tähelepanekud

UUE NÄOGA KOOL

vaja läheb: vabalt valitud materjalid ja vahendid, mis on vajalikud tuleviku kooli idee tutvustamiseks

õppesisu

arhitektuur
tehiskeskonna visuaalne ilme
kavandamine ja/või meisterdamine

mõisted

ühiskondlik hoone – hoone, mis on projekteeritud ja ehitatud kõigile inimestele kasutamiseks

eesmärk(gid)

eeldatavad õpitulemused

võimalikud seosed

emakeel – kodukoht ja kodumaa
võõrkeeled – vaatamisväärsused, kuulsad ehitised
käsitööõpetus – idee otsimine, kavandamine
matemaatika – geomeetrilised kujundid meie ümber

arutluseks

- mis materjale on majade ehitamisel kasutatud?
- millised majad paistavad põnevad välja?
- miks?

lisaks

- tuletage meelde mõisteid arhitekt, arhitektuur ja makett
- vestelge õpilastega linnaruumist/hoonestatud keskkonnast ning sellest, kuidas meie ümbrus meid mõjutab
- arutlege õpilastega, miks on tööraamatu illustratsioonidel kujutatud vormid ja detailid just koolimaja juures head või vajalikud
- vaadake pilte erinevatest koolimajadest ja arutlege nende üle
- kui on võimalus, siis võib õpilastele anda pildi oma kooli fassaadist, nii saavad õpilased muuta ka oma „kooli nägu“
- töövahendite ja -materjalide valiku üle otsustamisel võib lähtuda eksponeerimisvõimalustest
- õpilased võiksid tutvustada oma mõtteid ja esitada klassikaaslastele tuleviku kooli ideed
- pinginaabrid võivad teha ka ühe töö kahe peale

hindamine

tähelepanekud

LUMESADU TOAS

vaja läheb: *valge paber, käärid, kinnitamiseks kleeplint või tahvlinäts või kirjaklambrid*

õppesisu

rütmide loomine ruumis
lähema ümbruse kujundamine tähtpäevaks
võltimine

mõisted

(ruumi) kaunistamine ehk dekoreerimine – kauniks tegemine, ilustamine kaunistuste (sh ornamentide) lisamisega

eesmärk(gid)

eeldatavad õpitulemused

võimalikud seosed

emakeel – tähtpäevad
käsitööõpetus – keskkonna kaunistamine
inimene ja keskkond – ilm, aastaajad

arutluseks

- miks inimesed soovivad enda ümbrust kaunistada?
- kuidas võiks talve alguse puhul kaunistada klassiruumi?
- mida peaks ruumi kaunistamisel silmas pidama?

lisaks

- tunni alustuseks vaadake õpilastega raamatuid lumehelvestest või vaadake õues kindale langevaid lumehelbeid
- lumehelveste paberist välja lõikamisel tuleb juhtida tähelepanu sellele, et lõigata tuleb õigest kohast, muidu võib lumehelbes katki minna
- keerulisema skeemiga lumehelbeid on lihtsam voltida origami paberist, mis on õhem, kuid samas võib lumehelbe lahtivoltimisel rebeneda
- iga õpilane võiks kirjutada oma lumehelbele nime, siis saab selle omanikule tagasi anda
- lumehelbekardina saab, ühendades lumehelbeid niidi või paberkleeplindiga
- kui lumehelbeid jätkub, kaunistage ka koridor või garderoob

hindamine

tähelepanekud

ISTUMISE KOHT

vaja läheb: mitmesugused töömaterjalid ja -vahendid

õppesisu

otstarbe, materjali, tehnoloogia ja välimuse arvestamine meisterdamisel
voolimine savist või muust pehmest materjalist
meisterdamine loodus- või tehismaterjalist

mõisted

disain – kujundus; kunstilise, tehnilise ja teadusliku loomingu sünteesil põhinev esemelise keskkonna kujundamine

tootedisain – tootekujunduskunst, tööstustoodete esteetiline kujundamine

eesmärk(gid)

eeldatavad õpitulemused

võimalikud seosed

käsitööõpetus – disain, idee otsimine ja kavandamine

emakeel – kodu

inimene ja keskkond – säästlik eluviis

arutluseks

- mis vahe on taburetil, toolil ja tugitoolil?
- mis on tooli otstarve?
- mille poolest tänapäeva toolid erinevad vanaaegsetest toolidest?

lisaks

- Eesti tarbekunsti- ja disainimuuseumis saab näha ülevaadet Eestis loodud toolidest
- materjalid, mida võivad õpilased tooli valmistamiseks kasutada, on tikutopsid, vahtplast (penoplast), plastiliin, savi, papp, puit jne
- rühmatööna võib valmistada suure tooli
- lisaülesande piltide kleepimise puhul võib õpilane liimi lisada vaid väljalõike servale, sel juhul saab kleepida rohkem pilte
- õpilased võiksid põhjendada, miks just sellised toolid on nende arvates põnevad
- lisaülesannet saab kasutada ka kui tunni sissejuhatavat ülesannet või koduülesannet

hindamine

tähelepanekud

VT lisaülesanne OTSI AJALEHTEDEST JA AJAKIRJADEST TOOLIDE PILTE. JOONISTA VÕI KLEEBI SIIA PILDID TOOLIDEST, MIS SULLE TUNDUSID HUVITAVAD

HELID PEOS VÕI PABERIL

vaja läheb: A3 või A2 või veel suurem paber, guaššvärvid, pintslid, veetops, pintslilapp, palett

õppesisu

maalimine kattevärvidega spontaanselt
pildi pinna organiseerimine ja üksikosade tasakaal

mõisted

alla-prima e priimamaal – maalimisviis (pms õlimaalitehnikas), mille puhul pilt maalitakse valmis ühe korraga; jätab värske, visandliku mulje

eesmärk(gid)

eeldatavad õpitulemused

võimalikud seosed

muusikaõpetus – rütm, dünaamika, žanr, pillid
kehaline kasvatus – rütmika, liikumine

arutluseks

- kuidas kujutada muusikat?
- milliseid värve võiks sobitada erinevate meeleolude/muusikažanrite juurde?
- mis teeb muusikast muusika?

lisaks

- vaadake W. Disney filmi „Fantaasia“
- küsige õpilaste arvamust või konsulteerige muusikaõpetajaga klassile sobiva muusikapala leidmiseks
- õpilased võiksid segada just nende maali jaoks vajalikke värve
- suunake õpilasi maal samal tunnil valmis tegema
- kui peate vajalikuks, võib kuivanud maale järgmisel tunnil täiendada pastellide või musta markeriga

hindamine

tähelepanekud

KIIREMINI, KÕRGEMALE, KAUGEMALE

vaja läheb: suur papptaldrik, harilik pliiats, viltpliiatsid või õlipastellid

õppesisu

dekoratiivse pinna loomine
rütmiharjutused
ribaornament

mõisted

amfora – kannusarnane kahe sangaga savinõu, mida kasutati Vana-Kreekas ja Vana-Roomas toiduainete säilitamiseks
kujundamine – objektidele kuju, vormi või ilme andmine

eesmärk(gid)

eeldatavad õpitulemused

võimalikud seosed

kehaline kasvatus – liikumine, sportmängud
käsitööõpetus – lihtsate esemete kaunistamine
inimene ja keskkond – sõprus, abivalmidus, usaldus, viisakus

arutluseks

- miks vanaaja inimesed oma nõusid kaunistasid?
- miks kujutati amforatel sportlasi?
- kuidas võiksid välja näha tänapäeva sportlasi kujutavad nõud?

lisaks

- vaadake koos õpilastega pilte amforatest ja nendele maalitud mustritest
 - tunni sissejuhatava ülesandena võib suunata õpilasi neid mustreid jäljendama
 - papptaldrik, mille peale joonistatakse, peaks olema kiletamata
 - suurema taldriku võib papist ka ise välja lõigata
 - kui õpilane soovib kaunistada papptassi, siis tuleks üks tass lahti lõigata, joonistada selle järgi paberile šabloon, mille õpilane saab kaunistada ning seejärel tassile kleepida
 - liikuva inimese kujutamise ülesande võib lahendada ka paberile, sel juhul arutlege õpilastega, mis formaadis paberit on sobilik kasutada, joonistades näitkeks korvpallurit või ujujat
 - võimaluse korral võivad õpilased voolida punasest savist väikese amfora ja maalida sellele sobivad kaunistused
-
-
-
-

hindamine

tähelepanekud

AINUKE

vaja läheb: klaas või keraamiline plaat, guaššvärvid, pintslid, pintslilapp, veetops, paberid tömmiste tarvis

õppesisu

trükkimine

mõisted

monotüüpia – lametrükitehnika; selles tehnikas teostatud graafiline leht

eesmärk(gid)

eeldatavad õpitulemused

võimalikud seosed

emakeel – tähtpäevad, õnnitluskaart

arutluseks

- mis trükkimisviise on õpilased varem kasutanud?
- miks kunstnikud kasutavad erinevaid trükkimistehnikaid?
- miks on trükkimine hea?

lisaks

- tööraamatus on kõige lihtsam kirjeldus monotüüpia tegemiseks. Maalima peab nii kiiresti, et värv ei jõua ära kuivada või siis lasta maalingul kuivada, võtta niisutatud paber ja teha sellega tõmmis
- tõmmiste tegemisel tuleb asetada paber plaadile, mitte vastupidi
- paber peaks olema suurem kui plaat, millele maalitakse
- paberid tõmmiste tarvis võiks olla käepärases kohas
- tõenäoliselt teeb õpilane mitu tõmmist ja selleks, et õpilased tunneksid hiljem oma kuivanud tööd ära, tuleks enne tõmmise tegemist kirjutada paberi teisele poolele nimi
- enne trükkima asumist tuleks läbi mõelda, kuhu panna tõmmised kuivama
- õpilased võiksid panna oma tööle pealkirja ja kirjutada see koos oma nime ja aastaarvuga vabale pinnale trükitud pildi alla
- tõmmised võib ka raamida, sel juhul tuleks suuremasse paberisse sisse lõigata sobiva suurusega „aken“
- tõmmiseid võib kasutada õnnitluskaartide valmistamiseks
- tõmmiseid võib täiendada joonistades
- infot kuulsate kunstnike kohta võib leida Internetist otsingusõnadega *monotüüpia*, *monoprinting*, *monotype*, *monotyping* ning raamatutest (M. Levin „Eduard Viiralt“ ja J. Torres „Degas“)

hindamine

tähelepanekud

ELUTUD ESEMED

vaja läheb: A3 paber, õlipastellid või rasvakriidid

õppesisu

joonistamine
pea- ja kõrvalelemendid, taust

mõisted

natüürmort ehk vaikelu – kunsteos, millel on kujutatud elutuid asju

eesmärk(gid)

eeldatavad õpitulemused

võimalikud seosed

matemaatika – esemete kuju ja suuruse kirjeldamine ning võrdlemine

arutluseks

- kas esemed saavad elus olla?
- mida on kunstnikud natüürmortidel kujutanud?
- milliseid värve on kunstnikud kasutanud?
- mida jutustavad meile vanal ajal maalitud natüürmordid?

lisaks

- tunni alustuseks vaadake reproduktsioone erinevate kunstnike natüürmortidest
- õpilased võiksid ise valida joonistatavad esemed
- natüürmordi joonistamisel ei ole teise klassi õpilastelt vaja oodata esemete õigeid proportsioone
- õpilased võiksid kujutada omal viisil seda, mida nad näevad
- joonistustes võiks kasutada õlipastellide erinevaid kasutamisevõimalusi
- esemete paberile paigutamisel võiksid õpilased kasutada heledat õlipastellkriiti
- õpilasi võiks suunata märkama, et esemed joonistusel ei oleks „õhus“, vaid toetuvad pinnale
- õpilasi võib suunata nägema valgust ja varju, kuid see ei tohiks olla kohustuslik

hindamine

tähelepanekud

LÕPUTA LUGU

vaja läheb: ruuduline paber, harilik pliiats, kustutuskumm, värvi- ja viltpliiatsid

õppesisu

rütmide loomine pinnal
muster

mõisted

piiramata pind – motiivide kindla kordussüsteemiga pind, mida saab lõputult jätkata igas suunas
muster – pinnal korduv joonte või kujundite kombinatsioon (ka eeskujuna muustrilehel v mujal); näidis, eeskuju; korrapäraselt korduvate motiivide kooslus

eesmärk(gid)

eeldatavad õpitulemused

võimalikud seosed

muusikaõpetus – rütm
emakeel – kodukoht ja kodumaa

arutluseks

- mis on muster?
- millised võivad mustrid olla?
- kus mustreid kasutatakse?

lisaks

- vaadake koos kindakirju ja kampsuneid
- mustrit looma hakates võiks õpilastele pakkuda lisapaberit ideede leidmiseks ja kavandamiseks
- mustrit peaks joonistama just nii palju, et oleks aru saada kordumisest igas suunas
- ühes mustris kasutatavate värvide arvu võiks vastavalt õpilaste kavanditele piirata
- vajaduse korral võtke suurema ruuduga paberid, et õpilastel oleks kergem mustrit joonistada ja värvida
- valmis mustrid võiks raamida

hindamine

tähelepanekud

LÄHME SÕITMA

vaja läheb: *A3 paber, harilik pliiats, värvilised paberid, vanad ajalehed ja ajakirjad, liim, käärid*

õppesisu

liiklusvahendi kujundamine
pildi pinna organiseerimine
kollaaž

mõisted

disain – kujundus; kunstilise, tehnilise ja teadusliku loomingu sünteesil põhinev esemelise keskkonna kujundamine

tootedisain – tootekujunduskunst, tööstustoodete esteetiline kujundamine

kollaaž – kunstitehnika, mille puhul teose loomisel on eri värvi rebitud või lõigatud paberitükid jms kleebitud alusele; selles tehnikas teos

eesmärk(gid)

eeldatavad õpitulemused

võimalikud seosed

emakeel – loodus, keskkond, aeg

inimene ja keskkond – elukutsed, ametid, elukeskkonnad

võõrkeeled – loodus ja tehnika

arutluseks

- miks inimesed vajavad liiklusvahendeid?
- kuidas mõjutavad liiklusvahendid meie elu?
- kas saaks elada liiklusvahenditeta?

lisaks

- kui olete juhtunud lugema raamatut Leonardo da Vincist, siis rääkige või lugege õpilastele, kuidas Leonardo kirjeldab oma soovi lennata
- vaadake Leonardo da Vinci joonistusi lennumasinast
- õpilane võiks ise otsustada, kas ta oma kollaažis kasutab lõigatud või rebitud paberitükke, oma otsusele tuleks kindlaks jääda
- kui õpilane joonistab detailiderohke ja põneva kavandi, siis võiks ta selle paberist välja lõigata või rebida ning teha kollaaži teisele paberile
- õpilased võiksid välja pakkuda, kui kiiresti on iga kujutatud liiklusvahendiga võimalik kooli jõuda, tööd võiks eksponeerida selle järgi

hindamine

tähelepanekud

VT lisaülesanne VAATA JA LOE EDGAR VALTERI RAAMATUT „KUIDAS ÕPPIDA VAATAMA“. MÕTLE NÜÜD OMA KOOLITEELE – KELLE MOODI ON BUSSID, TRAMMID VÕI MILLISE NÄOGA VAATAB SULLE TEE ÄÄREST OTSA MÕNI MAJA? JOONISTA.

PUIESTEEL VÕI AASAL

vaja läheb: A3 paber, harilik pliiats, erineva paksusega mustad viltpliiatsid

õppesisu

joonistamine viltpliiatsitega
punkti ja joone kasutamine faktuuri loomiseks
pildi pinna organiseerimine

mõisted

faktuur – kunstiteose tehnika omapärasus

eesmärk(gid)

eeldatavad õpitulemused

võimalikud seosed

emakeel – loodus, aastaajad
inimene ja keskkond – loodus, puud, elukeskkonnad

arutluseks

- mida näeme, kui oleme puule hästi lähedal?
- mida näeme siis, kui puu on kaugel?
- kuidas kujutada erinevaid puid?

lisaks

- kasutage lisaülesannet tunni sissejuhatuseks
- õues olles vaadake koos õpilastega, kuidas puude oksad moodustavad põnevaid mustreid-pitse
- suunake õpilasi kasutama punkti ja joont ning nende kaudu looma huvitavaid pinnafaktuure
- arutlege koos, millist formaati paberit kasutada

hindamine

tähelepanekud

VT lisaülesanne MINE ÕUE, PANE ÕHUKE PABER VASTU PUUTÜVE JA KATA PABER RASVAKRIIDI VÕI ÕLIPASTELLIGA. KLEEBI SEE PILT SIIA.

ROOMAJAD JA KAHEPAIKSED

vaja läheb: *voolimisalus, savi, voolimispulgad*

õppesisu

vooline savist
erinevate tekstuuride loomine

mõisted

tekstuur – välispinna omapära, iseloom

eesmärk(gid)

eeldatavad õpitulemused

võimalikud seosed

inimene ja keskkond - loomad

arutluseks

- mis on sile, mis on kare?
- mis on krobeline?
- kuidas saab voolides erinevaid tekstuure luua?

lisaks

- vaadake G. Reindorffi illustratsioone Fr. R. Kreutzwaldi muinasjutule „Põhja konn“
- kui kellelgi õpilastest on kodus roomaja või kahepaikne, siis las ta kirjeldab oma looma või toob võimalusel kooli kaasa
- omatehtud skulptuurist tehtud pildi võib tööraamatus ära värvida ja see võib olla ka kavandiks, et skulptuur hiljem guaši-PVA seguga üle värvida
- kui jääb aega ja tööraamatuleheküljel ruumi, võib õpilane joonistada ka sõbra skulptuuri
- tutvustage õpilastele arhitekt A. Gaudi omapärast loomingut

hindamine

tähelepanekud

MUUSEUMISSE!

vaja läheb: *pliiats*

õppesisu

kunst ümbritsevas keskkonnas
kunstiteoste kirjeldamine ja oma arvamuse põhjendamine

mõisted

muuseum – asutus, mis on loodud kultuuri- ja ajalooväärtuste või teadusliku materjali kogumiseks, säilitamiseks, eksponeerimiseks ja uurimiseks

eesmärk(gid)

eeldatavad õpitulemused

võimalikud seosed

emakeel – kodukoht
võõrkeeled – vaatamisväärsused, kuulsad ehitised
inimene ja keskkond – suhtumine asjadesse ja teiste töödesse

arutluseks

- mida muuseumis teha saab?
- kes muuseume külastavad?
- miks on muuseume vaja?

lisaks

- kunstimuuseumide nimesid ja nimetusi võib leida veebilehekülgedelt www.neti.ee või www.muuseum.ee, ülesande võib anda iseseisvaks täitmiseks, kuid kindlasti tuleks klassis õiged lahendused välja öelda
- kunstimuuseumi võiks külastada koos terve klassiga
- enne külastust tuleks õpilastele tutvustada muuseumis käitumise reegleid
- tööraamatu võiks võimaluse korral muuseumisse kaasa võtta, kui see pole võimalik, siis tuleks õpilastel hiljem muuseumikülastust meenutades küsimustele vastata
- kui kunstimuuseumi külastus osutub keeruliseks, siis vaadake koos mõnda näitust

hindamine

tähelepanekud

SUVEVAHEAEG SAAREL

vaja läheb: suur paber, harilik pliiats, värvi- ja viltpliiatsid, õlipastellid, soovi korral guaššvärvid, pintslid, palett

õppesisu

esemete ja olendite omal viisil kujutamine
töötamine värvi- ja viltpliiatsitega
kattevärvidega maalimine

mõisted

kontuur – kujutist ümbritsev väline joon
maastikumaal e peisaaž – maalikunsti žanr, mis on keskendunud maastiku kujutamisele
aerofoto – õhuülesvõte, õhust pildistatud foto

eesmärk(gid)

eeldatavad õpitulemused

võimalikud seosed

inimene ja keskkond – plaan ja kaart

arutluseks

- kuidas näevad maailma sipelgad?
- milline pilt avaneb langevarjurile?
- millised näevad õhust välja linn, põllud või saarestik?

lisaks

- töövahendid tuleks valida olenevalt paberi suuruselt
- kasutades väga suurt paberit või tapeeti, saab õpilane oma keha paberile asetades just enda saare ja sõber aitab selle saare kontuuri joonistada
- suure paberi puhul võiks värvimist alustada suurtest pindadest ja teha seda guaššvärvidega
- guaššmaali peale saab nii uuesti maalida kui ka joonistada, sel juhul peab esimene maalikiht olema kuivanud
- saared võib paberist ka välja lõigata ja näitusele üles panna näiteks suurel sinisel kangal või paberil
- ilusa ilmaga tehke seda tööülesannet õues
- võimalusel tutvuge veebikeskkonnaga *Google earth*
- vaadake pilte raamatust „Hirmilus nahkhiir”

hindamine

tähelepanekud

HINDAMISEST

Algõpetuse kunstiõpetuses on kesksel kohal praktiline ülesanne ja seetõttu saab hinnata eelkõige loominguosavust ja käelist osavust. Samas ei tohiks jääda tähelepanuta õpilaste aktiivne osalus aruteludes ja oma arvamuse väljendamine, kavandid ja tööproovid, võimaluste nägemine ja nende rakendamine.

I klassi õpetajaraamatus on näidis õpilase enesehinnangu lehest. Õpilase enesehinnang annab õpetajale olulist tagasisidet õpiprotsessist ja selle kaudu avaneb õpetajal võimalus toetada edasisi arenguvõimalusi ning võtta tagasisidet arvesse ka lõpliku numbrilise hinde moodustamisel. Analoozne näidis saab olla aluseks ka kompleksse hindamise ühe osana.

Kompleksne hindamine

Hindamiseks on vajalikud selgete eesmärkide püstitus, kokkulepped ja hindamisaspektide eelnev teadustamine. Ainult sel juhul saab vältida lähtumist tulemuse välisest efektsusest või hindaja subjektiivsetest eelistustest. Seetõttu on vajalik fikseerida selged alused näiteks arvestuslehega, millel tuuakse välja numbrilise hinde moodustumise kriteeriumid, mis põhinevad õpilase ja tema soorituste jälgimisel ühe teema vältel. Kriteeriumid on mõistlik vormistada tabelina (vt näidis lk 47), mis on ülevaatlik ja õpetajal mugav täita.

Tabelis on välja toodud ühe teema jooksul läbitavad erinevad tegevused ning omandatavad oskused, millele on võimalik anda punktiline hinnang: vähene (1 punkt), piisav (2 punkti) või rohke/pidev (3 punkti). Kokku on tabelis 11 hinnanguparameetrit, mis omakorda annab aluse luua süsteem numbrilise hinde moodustamiseks.

Sellest lähtuvalt moodustuvad numbrilised hinded järgmiselt: „5” = 26–33 punkti; „4” = 18–25 punkti; „3” = 9–17 punkti; „2” = 0–8 punkti. „0” saab anda juhul, kui õpilane on teema ülesanded mõjuvate põhjusteta täitmata jätnud.

Siiski ei tohiks algõpetuse kunstiõpetuse tundides õpilastele teatada vaid lõplikku numbrilist hinnet, vaid numbrilisele hindele tuleks lisada hinnangulised kommentaarid. Kommentaari kirjutades tuleks kindlasti silmas pidada, kellele lugemiseks on see mõeldud. Näidises on see kasutamiseks õpetajale ja tagasiside andmiseks lapsevanemale. Õpilasele tuleks antud näidise põhjal tagasisidet anda suuliselt või muuta tekst lihtsamaks. Kui algõpetuse kunstiõpetuses peetakse hindepallidega hindamist liiga jäigaks ja ühekülgselt hindamisviisiks, siis antud näidise puhul saab tagasisidet anda ka kriteeriumide põhiselt. Ja ei tohiks unustada, et kunstis tuleb aeg-ajalt ette olukordi, kus on parim hoopis „raamist väljas” lahendus!

Teema: Loomad ja linnud

Õpilane: Ants Kaval

Õpilase tegevus tundides	vähene	piisav	rohke/pidev
aruteludes osalemine			3
uue tehnika katsetamine		2	
soovituste järgimine	1		
omapoolsete lahenduste leidmine			3
Loovtöö			
figuuri kujutamine		2	
pildi pinna organiseerimine		2	
punkti ja joone kasutamine			3
õlipastellide omaduste kasutamine		2	
Õpilase enesehinnang			
hinnangu andmine			3
olulise väljatoomine		2	
võimaluste nägemine	1		
Kokku	3	8	12

Punktid: 24

Hinne: 4

Kommentaar: Ants osales aktiivselt igas arutelus. Eriti hästi oskas ta kirjeldada detaile ning arutleda, kuidas seda paberil edasi anda. Uue tehnika õppimisel ei jätkunud tal kannatust tehnika võimalusi veelgi enam katsetada. Ka ei järginud ta õpetaja ning kaaslaste soovitusi. Samas oli Ants väga leidlik, märgates, et pastaka abil saab suurepäraselt õlipastellidega kaetud pinna sisse kraapida (ringsed jooned!) ning see andis tema tööle väga palju juurde. Figuuri kujutamisel tuleks Antsul tulevikus jälgida proportsioone, sest sellele juhiti eelnevalt tähelepanu. Samas on Ants suutnud kunstitöö ühtlaselt organiseerida – on olemas peaelement ning kõik teema juurde haakuv on kujutatud kenasti taustale. Edaspidi võiks Ants olla rohkem huvitatud oma töö juures erinevate võimaluste nägemisest ning mitte jääma kinni traditsioonilistesse lahendustesse.

